

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Bjørgulv Braanen
Administrerende direktør: Marga van der Wal
Nyhetsssjefer: Kjell-Erik N. Kallset og Mari Skurdal
Kulturredaktør: Haakon Flemmen
Utenriksredaktør: Yohan Shanmugaratnam
Utviklingsredaktør: Katrine Ree Holmøy

Utgitt av © Klassekampen AS.
Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

Krigsiver

■ «Hvis man ikke er for militær-makt, finnes det heller ingen umid-delbar løsning på konflikten». Det skriver Civitas Bård Larsen i en artikkel i VG i går om kampen mot Den islamske staten (IS). Det framgår av sammenhengen at han ikke tenker på kurdisk, irakisk, syrisk eller annen lokal eller regional makt, men et forsterket vestlig militært engasjement i borger-krigen. For ingen er uenig i at IS må møtes med militærmakt.

■ Det synes også som om Bård Larsen mener å tro at det finnes en «umiddelbar løsning» på konflik-ten, noe ikke engang amerikanerne ser for seg. Den islamske staten (IS) kontrollerer nå store landområder i Irak og Syria og må karakteriseres som en teokratisk terroristorgani-sasjon. Den er kjent for grusomme henrettelser. Likevel er det et faktum at Den islamske staten springer ut av den politiske, reli-giøse og sosiale situasjonen i Syria og Irak. Irak har siden 2003 vært sønderskutt av USA og andre vestlige militærmakter, noe som har utløst sekterisk og religiøs splittelse og borgerkrig. Den sjiado-minerte regjeringen har også ført en konfronterende politikk overfor de sunnimuslimske folkegruppene, noe som IS har utnyttet. Derfor finnes det heller ingen umiddelbar løsning. I Irak må regjeringen vinne den sunnimuslimske befolk-ningen over på sin side, noe som ville ha begrenset IS’ muligheter. I de kurdiske områdene handler det om å støtte kurdernes kamp, og bidra med våpen og humanitær hjelp, slik at de kan slå IS tilbake. Irak er derimot svært godt militært utrustet allerede. USA har trent og utstyrt den irakiske hæren i over et tiår. Målt mot IS er den irakiske hæren en mektig motstander, mer velutrustet, veltrent og med flere soldater enn motstanderne. Mye tyder derfor på at det ikke er den militære styrken som er problemet.

■ Et nytt direkte vestlig og ameri-kansk militært engasjement i Irak har alle muligheter i seg til å mis-lykkes. I stedet for å bidra til en løsning, vil en forsterket tilstede-værelse med Nato-soldater på bakken, kunne føre til at flere ulike grupper i Irak går sammen for å bekjempe det som vil kunne bli oppfattet som en felles ytre fiende.

BJØRGULV BRAANEN

Klippefaste presidenter

Kalenderen

I. NOVEMBER

De tjente som kulisser i de drama-tiske sluttscenen i kanskje den bes-te thrilleren til Alfred Hitchcock, «North by Northwest» fra 1959 med Cary Grant, Eva Marie Saint og Ja-mes Mason i hovedrollene.

I dag er det 73 år siden president-fjellene i Mount Rushmore Natio-nal Memorial ved Rapid City i Sør-Dakota ble åpnet. Den dansk-ame-

rikanske billedhoggeren Gutzon de la Mothe Bor-glum (født 1867) var på jakt etter et sted for sitt monu-mentale livsverk da presi-dent Calvin Coolidge i 1927 red rundt på Harney Peak (2376 m) i cowboystøvler og holdt sine ikke altfor gode taler.

Ideen til monumentet kom fra South Dakota-historikeren Doane Robinson. Etter to års ar-beid gikk det første ansiktet i styk-ker på grunn av uvøren bruk av dy-namitt under George Washingtons

Mount Rushmore

øyenbryn. Opprinnelig var de 18 meter høye monu-mentene tenkt bare for «nasjonens far» og «den store frigjøreren» Abraham Lincoln, siden kom «visjo-næren» Thomas Jefferson og Theodore Roosevelt. Mens arbeidet pågikk, dro Borglum på verdensturné og lagde skulpturer av an-dre USA-helter: Thomas Paine i Pa-ris, Woodrow Wilson i Polen.

Han døde 6. mars 1941 i Chicago, åtte måneder før sønnen Lincoln bivånet åpningen.

PMJ

Vi må trekke økonomen Henry Georges ideer fram i lyset igjen.

Erna og eierskapet

Lars Thue
FOKUS

Rundt tjue georgister møttes Fredrikstad 23. september 1907 for stiftet det norsk Henry George-laget. Lover for laget ble vedtatt, styre valgt og det var enighet om å utgi et eget blad. Forsamlingen valgte den radikale venstreman-nen Viggo Ullmann til formann.

Dagen før hadde Ullmann opptrædt på et stort folkemøte i byen. Her fortalte han blant annet om sitt møte med Henry George i Chicago høsten 1893 der Ullmann og George hadde holdt foredrag som utløste kraftig applaus. Han og George ble klappet fram på scenen mens det norske og ameri-kanske flagget ble senket over dem.

Nå, hvem var Henry George, hva har han med Erna Solberg og hennes regjering å gjøre og hva skulle vitsen være med å starte et nytt Henry George-lag i Norge?

I spørsmålet om hvilken økonom som har hatt mest varig betydning for det norske samfunnet, bør amerikaneren Henry George (1839–1897) komme høyt opp på lista. Denne tidligere sjømannen, gullgraveren og journalisten virket som politiker, skribent, agitator og popularisator av sosialfilosofiske og økonomiske ideer som påvirket

den politisk og økonomiske utvikling også i Norden og Europa.

George mente at prisstigningen på grunneiendom og meravkastnin-gen på bruken av naturressurser, det vi i dag kaller ressursrente, skulle tilfalle samfunnet. Natur-ressursene var en gave fra Gud til oss alle og avkastningen ved bruk av naturressursene var nært knyttet til teknologisk utvikling, urbanisering og andre brede samfunnsprosesser. Det ville være galt om bare noe få skulle få glede av en utvikling som var skapt over lang tid og av mange mennesker i samvirke. Som individer skulle vi høste fruktene av vår større eller

«George mente natur-ressursene var en gave fra Gud til oss alle»

mindre arbeidsinnsats, verken mer eller mindre.

Mange vet at Arne Garborg var tilhenger av georgismen, og noen vet at også justisminister Johan Castberg var georgist og tok disse ideene med seg da han la fram sitt forslag om konsesjonslover for vannfall, bergverk, skog og annen fast eiendom høsten 1908. De organiserte georgistene var ikke mange, men spørsmålene og verdiene Henry George satte på dagsordenen, ble sentrale i utfor-mingen av det som ble kjernen i et norsk regime for naturressurs-forvaltning, skogervervelsesloven av 1909 og konsesjonsloven for erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom fra 1917.

Dette regimet ga det offentlige utstrakt kontroll med bruken av disse ressursene, og det tilrettela for et betydelig offentlig eierskap, først og fremst over vannkraften, men også over betydelige skog-eiendommer, mineralforekomster og annen grunneiendom. Lov-givningen på petroleumssektoren tok sitt utgangspunkt i denne konsesjonslovgivningen.

10. oktober i år meldte Landbruks-departementet at det hadde bedt Statskog utrede ulike former for privatisering av statsbedriftens skogvirksomhet. Staten er landets største skogeier med kontroll over sju prosent av den produktive skogen. Samtidig eier Statskog rundt en femtedel av fastlands-Norge – med mineral- og vannkraftressurser og områder av stor betydning for jakt,

fiske og friluftsliv.

Eiendomsselskapet Entra er nylig børsnotert for et betydelig nedsalg av statens eierandel. Og både Høyre og Fremskrittspartiet ønsker fortsatt å privatisere vannkraften.

Vi trenger kanskje ikke å danne et nytt Henry George-lag. Men vi trenger en prinsipiell gjennom-gang av hvordan vi forvalter våre naturressurser og landets grunn-eiendom i det hele. Jeg kan ikke skjønne annet at sentrale deler av det georgistiske tankegodset bør trekkes med i en slik gjennom-gang.

Lars Thue,
historiker
lars.thue@bi.no

Doonesbury

av G.B. Trudeau

